

Quickscan beschermde soorten 380kV-verbinding ENS-ZL

**Risicoanalyse in het kader van de Wet natuurbescherming
TenneT TSO**

18 januari 2022

Contactpersoon

ARJEN GOUTBEEK

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 264
6800 AG Arnhem
Nederland

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Projectgebied en ingreep	5
1.2.1	Huidige situatie	5
1.2.2	Voorgenomen ingreep	6
2	Wet natuurbescherming	7
2.1	Wettelijk kader en afbakening	7
2.2	Methode	8
2.3	Resultaat	8
2.3.1	Algemeen	8
2.3.2	Vogels	8
2.3.3	Zoogdieren	9
2.3.4	Amfibieën	10
2.3.5	Vissen	10
2.3.6	Overige soortgroepen	10
2.4	Beoordeling	10
2.4.1	Vogels	10
2.4.2	Zoogdieren	11
2.4.3	Amfibieën	11
2.4.4	Vissen	11
3	Conclusie en vervolg	12
3.1	Samenvattend	12
3.2	Maatregelen in het kader van de zorgplicht	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Vanwege de veiligheid, de betrouwbaarheid en de grote transportcapaciteit, spelen in Nederland hoogspanningsinstallaties van onder andere TenneT een belangrijke rol bij het transport van elektriciteit. Hoogspanningsinstallaties van TenneT zijn dan ook van vitaal belang voor het functioneren van de samenleving. Een daarbij behorende belangrijke kerntaak is het tijdig realiseren van nieuwe hoogspanningsinstallaties om knelpunten in het net te voorkomen alsook de gerealiseerde hoogspanningsinstallaties optimaal te beheren, te onderhouden en veilig te stellen, zodat kan worden voldaan aan de (wettelijk vastgelegde) verantwoordelijkheden. Om deze redenen heeft TenneT het voornemen om enkele bovengrondse 110kV-verbindingen te verkabelen, om zodoende versteviging van de kruisende of nabijgelegen 380kV-verbindingen mogelijk te maken. Het betreft locaties rondom het transformatorstation Zwolle-Hessenweg en een nabijgelegen locatie, ten zuidoosten van Hasselt (Figuur 1). Door de verkabeling worden de masten overbodig en deze worden verwijderd.

De geplande werkzaamheden voor het verkabelen van een deel van de 110kV-verbindingen en het verwijderen van enkele masten kunnen leiden tot negatieve effecten op beschermde natuurwaarden. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde soorten, natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en natuurwaarden binnen het Natuurnetwerk Nederland. Gevraagd is om als eerste stap een quickscan uit te voeren. Dat betekent dat een risicoinschatting gemaakt wordt of en zo ja welke beschermde soorten gebruik kunnen maken van de planlocatie als leefgebied en of sprake kan zijn van effecten op beschermde natuurgebieden. Er is geen soortgericht onderzoek uitgevoerd. Onderliggend rapport voorziet in deze aanvulling.

Figuur 1. Globale ligging onderzochte locaties, aangeduid met witte markering (bron: webkaart.hoogspanningsnet.com).

1.2 Projectgebied en ingreep

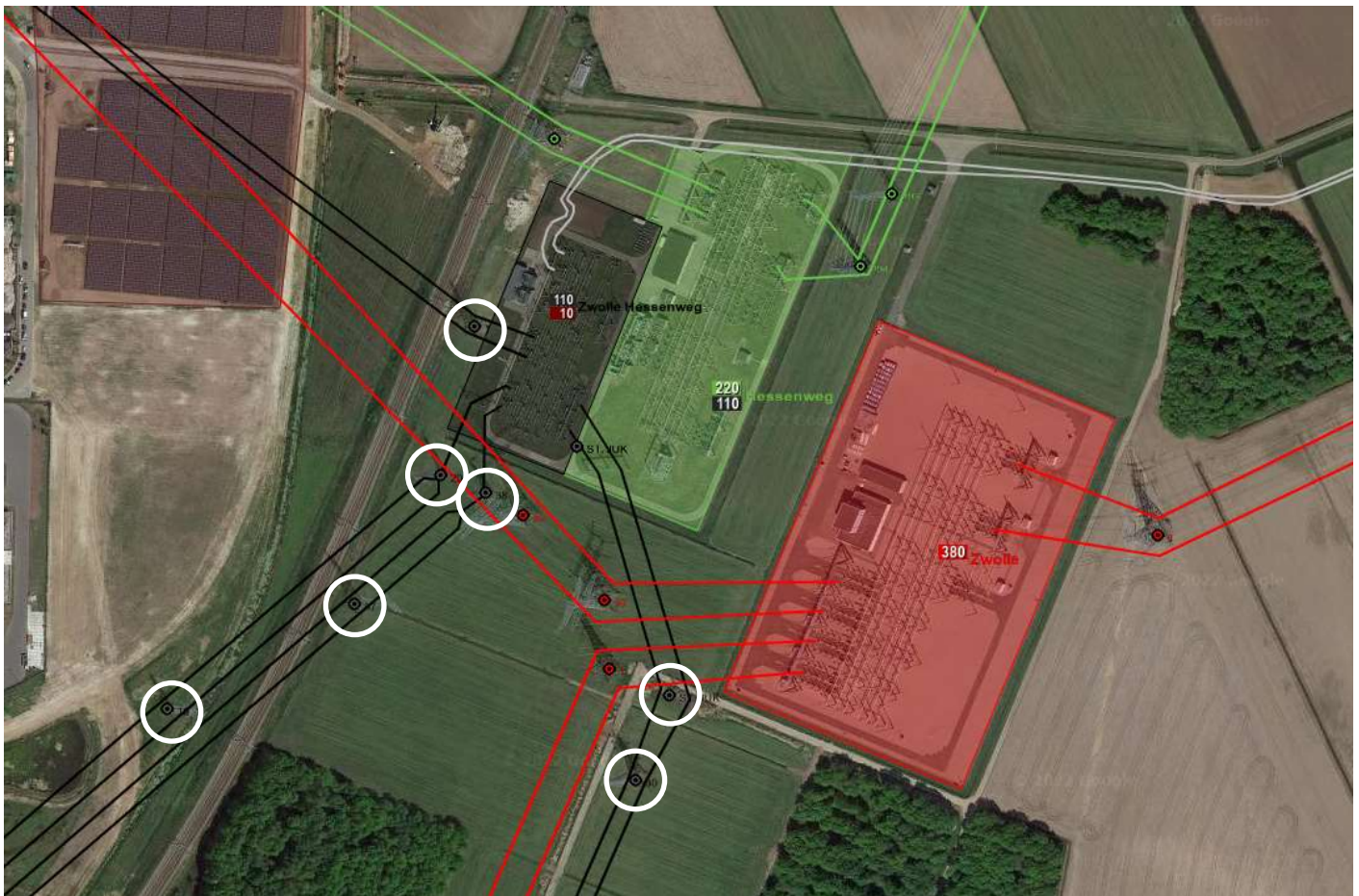
1.2.1 Huidige situatie

De aan te passen tracés betreft zeven mastlocaties in vier verbindingen direct rondom het transformatorstation Zwolle-Hessenweg. Het gaat om de eerste twee mast- of portaalallocaties vanuit het transformatorstation. De vijfde locatie betreft een portaal en een mast bij de aftakking richting Zwartsluis (deze 110kV-verbinding is tot aan de aftakking gecombineerd met de 380kV-verbinding Zwolle Hessenweg – Ens) (Figuur 2):

- Zwolle Weteringkade - Zwolle Hessenweg 110kV wit: masten 19 en 20;
- Zwolle Weteringkade - Zwolle Hessenweg 110kV zwart: masten 37 en 38;
- Harculo – Zwolle Hessenweg 110kV zwart: masten 30 en 31;
- Zwolle Hessenweg – Zwartsluis 110kV rood: mast 001;
- Zwolle Hessenweg – Zwartsluis 110kV geel: portaal 29 en mast 30.

Rondom het transformatorstation Zwolle Hessenweg staan de masten en portalen in kort gemaaid grasland dat het transformatorstation omgeeft. Dit grasland heeft geen duidelijke functie. Alleen mast 19 (richting Zwolle Weteringkade) staat in een meer verruigde berm tussen het industrieterrein Hessenpoort en het spoor Zwolle-Groningen. Nabij de locatie bevinden zich enkele kleine bospercelen van circa 30 jaar oud (waarschijnlijk aangeplant als compensatie voor elders gekapte bomen). Direct ten zuiden hiervan ligt de nieuwe verbinding van de N340 als onderdeel van de verkeerskundige verbeterde aansluiting op de rijksweg A28.

De locatie van de aftakking naar Zwartsluis (portaal 29 en mast 30) bevindt zich in de polder Holtenerbroek en Gennegerbroek, een uitgestrekt, open agrarisch gebied dat hoofdzakelijk bestaat uit agrarische graslanden.

Figuur 2. Ligging onderzochte locaties transformatorstation Zwolle Hessenweg, aangeduid met witte markering (bron: webkaart.hoogspanningsnet.com).

Figuur 3. Ligging onderzochte locaties transformatorstation aftakking Zwartsluis, met witte markering aangeduid (bron: webkaart.hoogspanningsnet.com).

1.2.2 Voorgenomen ingreep

De verbindingen tussen de masten die niet verwijderd worden en/of het transformatorstation worden verkabeld. Hiervoor wordt middels een open ontgraving een sleuf gemaakt waarin de kabels gelegd worden. Na afronding wordt de sleuf weer gedicht en het maaiveld hersteld. Hierbij wordt rekening gehouden met de bestaande bodemopbouw. Wanneer de ondergrondse verbinding is gerealiseerd, kunnen de masten verwijderd worden. Deze worden op locatie ontmanteld en in delen afgevoerd naar een terrein waar het staal verder verwerkt wordt. De mastvoeten worden tot enkele meters onder het maaiveld afgezet, waarna ook hier het maaiveld hersteld wordt. De dieper gelegen funderingen (palen) blijven achter in de bodem, maar hebben geen functie meer.

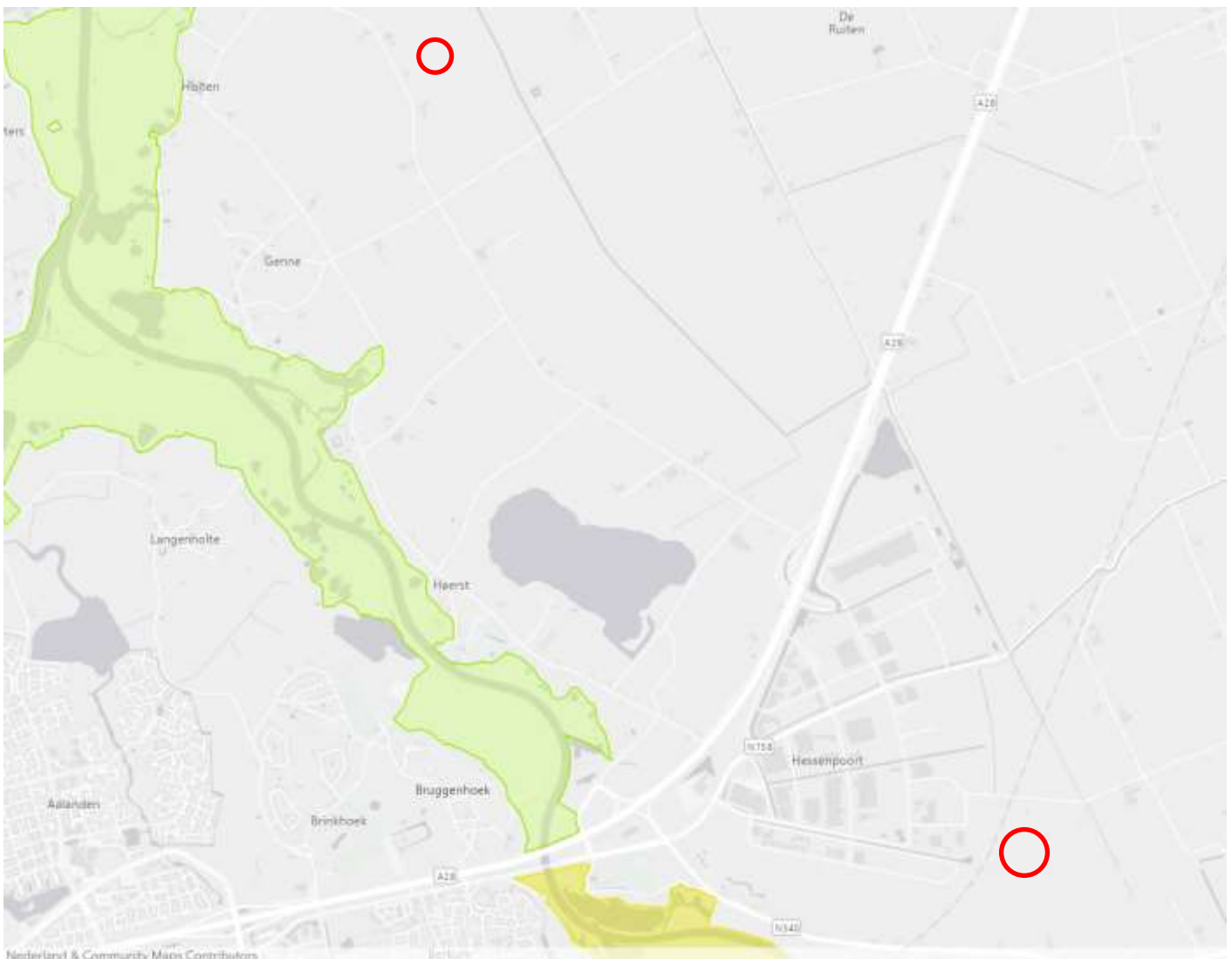
Na afronding van de werkzaamheden is de situatie weer zoals deze was voor de werkzaamheden, met de wijziging dat er enkele hoogspanningsmasten verdwenen zijn. De effectbeoordeling gaat daardoor alleen in op de fase van de werkzaamheden.

2 Wet natuurbescherming

2.1 Wettelijk kader en afbakening

Onder de Wet natuurbescherming vallen de bescherming van Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2 Wnb) en beschermde soorten (hoofdstuk 3 Wnb). De onderzochte locaties liggen niet in of direct grenzend aan een Natura 2000-gebied. Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is het gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (Figuur 4) op respectievelijk circa één en twee kilometer. Op basis van de ligging, het tussengelegen landschap en de ingreep zijn negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van dit Natura 2000-gebied op voorhand uit te sluiten. Een verdere beoordeling is niet aan de orde. Omdat het om een tijdelijke ingreep gaat, worden effecten van stikstofdepositie niet beoordeeld, dit is sinds de aanpassing van de Wet natuurbescherming op 1 juli 2021 met de Wet stikstofreductie niet meer nodig. Ook liggen de locaties nergens binnen het Natuurnetwerk Nederland, dit heeft ter hoogte van het plangebied nagenoeg dezelfde begrenzing als het Natura 2000-gebied (bron: geo.overijssel.nl). Buiten de uiterwaarden zijn hier nabij ook geen andere gebieden begrensd als Natuurnetwerk Nederland. Het NNN-gebied Stadsgaten ligt op ruim een kilometer ten noorden van de aftakingslocatie en hiervoor geldt ook dat dit buiten het effectbereik ligt van de beoogde plannen.

Deze quickscan gaat als gevolg alleen in op eventuele effecten op beschermde soorten. Een uitgebreide beschrijving van het wettelijk kader is opgenomen in Bijlage A.

Figuur 4. Ligging onderzochte locaties (rood) ten opzichte van Natura 2000-gebied Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht (bron: www.natura2000.nl/gebieden).

2.2 Methode

De quickscan is uitgevoerd door middel van een bureauonderzoek en een veldbezoek. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie van verspreidingsgegevens¹ en gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de afgelopen vijf jaar (januari 2016 tot en met december 2021). Het veldbezoek is uitgevoerd op 11 januari 2022. Gezien de status van het onderzoek (quickscan of risicoinschatting), is dit veldbezoek gericht op een beoordeling van de kwaliteit van de planlocaties als leefgebied of groeiplaatsen voor beschermde flora en fauna, een zogenaamde habitatgeschiktheidsbeoordeling. Hierbij wordt op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het projectgebied een inschatting gemaakt van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten. Het betreft geen uitputtende, soortgerichte inventarisatie, echter wanneer soorten wel geconstateerd worden, wordt deze kennis wel betrokken in de analyse.

2.3 Resultaat

2.3.1 Algemeen

Uit dit deel van Overijssel zijn diverse beschermde soorten bekend. Het gaat vooral om algemeen in Nederland voorkomende soorten als enkele muizensoorten (veldmuis, rosse woelmuis, haas), amfibieën (bastaardkikker, gewone pad) en diverse vogelsoorten van open landbouwgebied als zwarte kraai, wilde eend en meerkoet. Van de minder algemene soorten gaat het alleen om waarnemingen uit de ruimere omgeving van hermelijn en bunzing. Het aandeel strikt beschermde soorten is eveneens laag, uit de omgeving van de plangebieden zijn waarnemingen van das en otter (nabij Zwolle Hessenweg) en gestreepte waterroofkever (nabij aftakking Zwartsluis).

Van de specifieke planlocaties zijn geen waarnemingen bekend van beschermde planten of dieren. Dit komt waarschijnlijk doordat alle locaties bestaan uit intensief onderhouden en in gebruik zijnde graslandpercelen of wegbermen. Dergelijke gronden zijn over het algemeen ongeschikt als leefgebied door het ontbreken van beschutting en voedsel. Het landbouwkundige en industriële gebruik en het verkeer zorgt tevens voor een geregelde verstoring, waardoor soorten zich hier ook niet snel vestigen.

De nabij gelegen watergangen en oeverzones kunnen lokaal wel leefgebied of broedlocatie zijn van de genoemde soorten als wilde eend en meerkoet en een enkele bastaardkikker. In de Polder Holtenerbroek kunnen ook enkele weidevogels gebruik maken van de graslanden. De bosjes nabij het transformatorstation zijn eveneens geschikt als broedgebied voor diverse vogelsoorten, waaronder ook buizerd en/of sperwer. Van hoogspanningsmasten is ook bekend dat hierin wel gebroed wordt door enkele vogelsoorten, ooievaar is hiervan de meest bekende, maar ook soorten met minder zichtbare nesten als zwarte kraai, boomvalk en raaf zijn bekend.

2.3.2 Vogels

Door het open karakter van zowel de locatie Zwolle Hessenweg als de polder Holtenerbroek en het intensieve beheer en landbouwkundige gebruik, is het aandeel geschikt broedgebied voor vogels zeer beperkt. Met name in de polder kan lokaal wel gebroed worden in perceelsloten of in het grasland door enkele weidevogels als kievit of wilde eend. Bij het veldbezoek zijn hier geen mogelijke broedvogelsoorten waargenomen. Het terrein direct rondom het transformatorstation is ongeschikt als broedgebied. In de omliggende bosjes is wel geschikt broedgebied aanwezig van diverse, vooral algemeen in Nederland broedende vogelsoorten als houtduif, merel, zwartkop en roodborst. In het bosje ten zuidoosten van het transformatorstation is bij het veldbezoek een groot nest waargenomen, waarschijnlijk van buizerd.

In hoogspanningsmasten kan ook door vogels gebroed worden, uit onderzoek van Sovon zijn twaalf soorten genoemd waarvan bekend is dat ze in Nederland in masten broeden (Van den Bremer et al, 2020²). Bij het veldbezoek zijn alle masten individueel onderzocht op aanwezigheid van nesten. Hierbij zijn de masten met een telescoop afgezocht op nesten of aanwijzingen hiervan. Grote nesten van bijvoorbeeld ooievaar zijn met zekerheid uitgesloten. Kleinere nesten van bijvoorbeeld houtduif of zwarte kraai kunnen soms bestaan uit maar een beperkte hoeveelheid takken en wanneer deze zich op in een hoek van een horizontale ligger bevinden, zijn deze niet altijd goed zichtbaar. Daarom zijn de masten vanuit twee hoeken bekeken om de kans op missen te verkleinen. Bij geen van de masten zijn nesten

¹ www.verspreidingsatlas.nl, www.ravon.nl, www.zoogdierenvereniging.nl, www.vogelbescherming.nl

² Van den Bremer L., de Boer P., van Kleunen A. & Vogel R. 2020. Richtlijnen voor beheer en onderhoud van hoogspanningsmasten en -stations waarin nesten aanwezig zijn. Sovon-rapport 2020/16.

of sporen hiervan (uitstekende takjes etc.) waargenomen. Omdat het onderzoek in januari is uitgevoerd, is ook het verwaaaien van nesten van afgelopen seizoen een reële optie, waardoor deze niet meer aanwezig waren (begin januari 2022 is het enkele dagen stormachtig geweest tot windkracht 6 Bft). Uit bronnen zijn rondom het transformatorstation Zwolle Hessenweg geen waarnemingen bekend van vogelsoorten met jaarrond beschermde nestlocaties die duiden op broedgevallen in de masten. Mogelijk is de locatie minder geschikt door het industriële karakter van de locatie zelf en de omgeving. Wel zijn enkel soorten in de masten waargenomen die echter geen jaarrond beschermde nestlocatie hebben, zoals kauw en zwarte kraai. Alleen de aanwezigheid van een rustend exemplaar in een mast zegt weinig over eventueel broeden.

Ook in de mast en het portaal van de aftakking Zwartsluis zijn geen zichtbare nesten of sporen aangetroffen. Ook zijn geen soorten waargenomen die van de masten gebruik zouden kunnen maken. In de NDFF is wel een waarneming vastgelegd van een bezet nest van boomvalk (2018). De exacte plek is niet aangegeven, maar een nest in een van de masten nabij is niet onaannemelijk.

Figuur 5. Overzicht van een deel van de planlocatie, direct ten zuiden van transformatorstation Zwolle Hessenweg. De gemarkeerde masten worden verwijderd. Zichtbaar is ook het intensief onderhouden grasland rondom de masten.

2.3.3 Zoogdieren

Ook voor zoogdieren geldt dat door het zeer open karakter en het intensieve landgebruik, het aandeel geschikt leefgebied voor zoogdieren zeer beperkt is. Lokaal kunnen bermen of oeverzones gebruikt worden door enkele muizensoorten en het open veld is geschikt voor onder andere haas of als foerageergebied voor ree. Gezien de actieradius kan haas overal voorkomen.

Uit de omgeving van het transformatorstation zijn waarnemingen bekend van das en otter. Das is een bekende soort van de oostzijde van Zwolle (overgang van klei naar zand met beschutting in bosjes) en otter wordt tegenwoordig ook geregeld waargenomen in diverse watergangen in en rondom de stad. Op de planlocaties ontbreekt geschikt leefgebied van beide soorten echter. Das kan wel op het grasland foerageren, maar dit is zeker niet essentieel. Dit geldt voor otter eveneens in de watergang nabij de mastlocaties. Verblijfplaatsen zijn op voorhand met zekerheid uit te sluiten.

Door het ontbreken van opgaande vegetaties, bomen met holtes en gebouwen is de aanwezigheid van vleermuizen, op enkele verspreid langs of overvliegende exemplaren, uitgesloten.

2.3.4 Amfibieën

Net als voor de andere soortgroepen, geldt ook voor amfibieën dat door het zeer intensieve landgebruik en het ontbreken van natuurlijke oevervegetaties en gevarieerde en begroeide waterelementen (poelen), het aandeel geschikt leefgebied zeer beperkt is. Lokaal kunnen de nabijgelegen watergangen door enkele algemeen in Nederland voorkomende soorten als gewone pad, bastaardkikker en kleine watersalamander gebruikt worden. Maar zelfs van deze soorten zijn nauwelijks waarnemingen bekend uit de omgeving van de planlocaties.

2.3.5 Vissen

Uit de soortgroep vissen zijn slechts enkele soorten strikt beschermd die ook voorkomen in het binnenland, waaronder grote modderkruiper. Van grote modderkruiper zijn enkele waarnemingen opgenomen in de NDFF (2018 en 2019), waaronder een nabij het transformatorstation Zwolle Hessenweg. Het gaat om een exemplaar in de watergang parallel aan de weg De Hooislagen, nabij de kruising met De Bese. Grote modderkruiper is een lastig te inventariseren soort door de verborgen levenswijze, het is daardoor aannemelijk dat de soort meer verspreid voorkomt dan het vastgelegde aantal waarnemingen weergeeft.

De watergangen direct nabij de masten rondom het transformatorstation zijn echter van dusdanig kleine omvang en intensief onderhouden dat deze geen geschikt leefgebied vormen. In bredere watergangen rondom de percelen, zoals langs de Hooislagen of het spoor, kan de soort wel voorkomen.

2.3.6 Overige soortgroepen

Van geen van de soorten uit de overige soortgroepen als reptielen, insecten of weekdieren zijn uit het plangebied of de wijde omgeving waarnemingen bekend. Deels valt Overijssel ook buiten het verspreidingsareaal. Tevens zijn de meeste soorten uit deze groepen vooral gebonden aan leefgebieden van natuurgebieden als heide, hoogveen of moerassen, terwijl het plangebied en het omliggende landbouwgebied dusdanig intensief gebruikt wordt dat geschikt leefgebied over een groot oppervlak geheel ontbreekt.

2.4 Beoordeling

2.4.1 Vogels

Plangebied

Uit de resultaten blijkt dat de plangebieden grotendeels ongeschikt zijn als broedgebied en dat van daadwerkelijke aantasting van potentieel broedgebied geen sprake is. De bosjes nabij het transformatorstation Zwolle Hessenweg liggen op voldoende afstand (minimaal circa 90 meter tussen de mastlocaties 30 en 31) en de bosrand, zodat geen sprake is van directe verstoring gedurende werkzaamheden. Hiervoor geldt wel dat geen werkzaamheden of opslag van materieel of materiaal nabij de bosrand mag plaatsvinden. Er dient een afstand van circa 75 meter vanaf de bosrand vrijgehouden worden van activiteiten.

Het grasland rondom de mastlocaties van de aftakking Zwartsluis (029 en 020) vormt mogelijk wel broedgebied van enkel weidevogels, maar deze broedlocaties zijn niet jaarrond beschermd. Hoewel de graslanden rondom de mastlocaties van de aftakking Zwartsluis (029 en 020) geen hoogwaardige hooilanden zijn en door het agrarisch gebruik er al geregeld verstoring optreedt, is vestiging van een enkele broedvogel (bv. kievit) niet geheel uit te sluiten. De broedlocaties van deze soorten zijn echter niet jaarrond beschermd.

Masten

In de hoogspanningsmasten zelf zijn bij het veldbezoek geen nesten vastgesteld. Vestiging van nieuwe broedgevallen is echter niet uitgesloten, het is bekend dat diverse soorten in masten broeden. Over het algemeen gaat het om soorten die geen jaarrond beschermd nestlocatie hebben. Rondom het transformatorstation Zwolle Hessenweg zal het naar verwachting ook alleen om soorten gaan uit deze categorie. Voor de masten van de aftakking Zwartsluis geldt echter dat in het verleden boomvalk broedend is vastgesteld, mogelijk in één van de masten. Omdat boomvalk zelf geen nesten bouwt maar vaak gebruik maakt van (oude) nesten van zwarte kraai, zijn ook nesten van zwarte kraai in die gevallen jaarrond beschermd. Op het moment van het veldbezoek is geen nest vastgesteld, maar nieuwvestiging is niet uitgesloten.

Beoordeling

Voor alle broedvogels geldt dat geen ontheffing verleend wordt voor verstoring en vernietiging van nesten (en alles wat hier onder valt zoals nestplek keuze, eieren en niet-zelfstandige jongen) van vogels in het broedseizoen (als direct gevolg van de Vogelrichtlijn). Dit betekent dat wanneer broedende vogels aanwezig zijn (of de kans daarop hoog is) de werkzaamheden in of nabij potentiële broedgebied, uitgevoerd moeten worden buiten het broedseizoen. Wanneer buiten dit seizoen het leefgebied dusdanig is aangepast dat het niet meer geschikt is om in te gaan broeden (functievrij), kan op die locatie gedurende het broedseizoen wel gewerkt worden.

Voor de planlocatie en masten rondom het transformatorstation geldt dat wanneer de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen uitgevoerd worden, geen nadere stappen nodig zijn. Voor de masten bij de aftakking Zwartsluis geldt dat vooraf altijd een controle uitgevoerd moet worden op aanwezigheid van (een nest van) boomvalk. Wanneer boomvalk of potentieel boomvalk nest aangetroffen wordt, dient hiervoor een plan opgesteld te worden hoe met de broedlocatie omgegaan wordt. Omdat in de directe omgeving nog diverse andere hoogspanningsmasten staan, zijn hier naar verwachting voldoende mogelijkheden voor mitigatie of compensatie.

Wanneer wel in het broedseizoen gewerkt (gestart) wordt, dient op alle locaties direct voorafgaande aan de werkzaamheden een controle uit te voeren op aanwezigheid van broedende vogels. Wanneer geen indicatie is van broedvogels in de masten of in het direct omliggende terrein (grasland en slootkanten tot op een afstand van 75 meter vanaf een werklocatie of transportroute buiten bestaande wegen en paden), kunnen ook gedurende het broedseizoen - voor wat betreft vogels - de werkzaamheden doorgang vinden.

2.4.2 Zoogdieren

Uit de resultaten blijkt dat de plangebieden grotendeels ongeschikt zijn als leefgebied voor zoogdieren. Wanneer er tevens vanuit gegaan wordt dat bomen, bos en oevers van watergangen niet aangetast en verstoord worden, is van daadwerkelijke aantasting van leefgebied geen sprake. Wel kan verstoring optreden wanneer in de nabijheid van bomen, bos of watergangen gewerkt wordt. Omdat het hier echter grotendeels gaat om kleine(re) soorten, die in de vegetatie leven en een kleine verstoringsafstand hebben, is van verstoring eveneens niet snel sprake.

De percelen kunnen wel gebruikt worden door haas, die juist van open velden gebruik maakt. Haas valt in de categorie waarvoor een vrijstelling geldt op de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Expliciet rekening houden met deze soort is daarom niet noodzakelijk. Wel geldt de zorgplicht (zie paragraaf 3.2), wat betekent dat doden of het bewust verstoren niet is toegestaan.

2.4.3 Amfibieën

Uit de resultaten blijkt dat de plangebieden grotendeels ongeschikt zijn als leefgebied voor amfibieën. Wanneer er tevens vanuit gegaan wordt dat oevers van watergangen en bos niet aangetast worden, is van daadwerkelijke aantasting van leefgebied geen sprake. Het gaat ook hier om kleine soorten, die in het water of de oevers leven en een kleine verstoringsafstand hebben, is van verstoring eveneens geen sprake. De algemeen in Nederland voorkomende amfibie-soorten vallen in de categorie waarvoor een vrijstelling geldt op de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ingrepen. Expliciet rekening houden met deze soort is daarom niet noodzakelijk. Wel geldt de zorgplicht (zie paragraaf 3.2), wat betekent dat doden of het bewust verstoren niet is toegestaan.

2.4.4 Vissen

Uit het onderzoeksresultaat blijkt dat in de omgeving van het plangebied grote modderkruiper voorkomt. De plangebieden zelf zijn ongeschikt als leefgebied voor deze soort. Wanneer oevers van (bredere) watergangen niet aangetast worden, is van daadwerkelijke aantasting van leefgebied geen sprake.

Voor beide locaties, maar met name de locatie aftakking Zwartsluis, betekent dit dat transport van materieel en materiaal via bestaande wegen en paden en perceelsovergangen plaatsvindt. Wanneer wel (delen van) watergangen gedempt moeten worden, is mogelijk sprake van aantasting van leefgebied of verstoring van individuen grote modderkruiper. In dat geval moet beoordeeld worden of de beoogde werkzaamheden aan de watergangen kunnen leiden tot aantasting van deze soort en zo ja, dient onderzoek uitgevoerd te worden en/of een plan opgesteld te worden hoe met grote modderkruiper omgegaan wordt.

3 Conclusie en vervolg

3.1 Samenvattend

Geconcludeerd wordt dat op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek en veldbezoek het aandeel geschikt leefgebied van beschermde soorten zeer beperkt is. Dit komt met name door het intensieve (agrarische) gebruik van het grootste deel van het plangebied. Wel kunnen in de te verwijderen hoogspanningsmasten vogels broeden, het merendeel van de soorten valt echter buiten de categorie van soorten waarvan de nestlocatie jaarrond beschermd is. De verwachte beschermde soorten ondervinden, op basis van de nu beschikbare informatie, geen permanente hinder van de werkzaamheden. Voorwaarde hierbij is dat de werkzaamheden uitgevoerd of minimaal gestart worden buiten het vogelbroedseizoen. Deze voorwaarde is leidend omdat voor het verstoren of vernielen van in functie zijnde broedplaatsen nooit ontheffing verleend wordt omdat er een goed alternatief is, namelijk werken buiten het broedseizoen. Wanneer dit niet haalbaar is, zal voorafgaande aan de werkzaamheden bepaald moeten worden of op en nabij de planlocaties geen broedende vogels aanwezig zijn middels een veldcontrole door een ecooloog met kennis van vogels.

Uitzondering hierop is de mogelijke aanwezigheid van **boomvalk** in de masten van de aftakking Zwartsluis. Het nest van deze soort is jaarrond beschermd. Hoewel nu niet aangetroffen is (her)vestiging niet onaannemelijk op basis van waarnemingen uit het recente verleden. Voorafgaande aan de daadwerkelijke sloop, is een controle noodzakelijk. Wanneer boomvalk aangetroffen wordt, dient hiervoor een plan opgesteld te worden hoe met de broedlocatie omgegaan wordt. Omdat in de directe omgeving nog diverse andere hoogspanningsmasten staan, zijn hier naar verwachting voldoende mogelijkheden voor mitigatie of compensatie.

Een tweede aandachtspunt is de mogelijke aanwezigheid van **grote modderkruiper** in enkele watergangen. Wanneer geen sprake is van dempen van watergangen, zijn nadere stappen niet aan de orde. Mocht hier wel sprake van zijn, moet beoordeeld worden of de beoogde werkzaamheden aan de watergangen kunnen leiden tot aantasting van grote modderkruiper en is aanvullend onderzoek mogelijk noodzakelijk.

3.2 Maatregelen in het kader van de zorgplicht

Voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten en soorten waarvoor een vrijstelling geldt op de ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen, geldt te allen tijde de algemene zorgplicht (artikel 1.11 Wnb). Dit betekent dat zorgvuldig met wilde planten en dieren moet worden omgegaan (bewust doden of verstoren is niet toegestaan). Dit geldt voor de in deze toetsing getoetste werkzaamheden met name voor grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Voor de uitvoering van de werkzaamheden gelden als volgt de volgende maatregelen:

- Werkzaamheden worden alleen overdag uitgevoerd.
- De werkzaamheden die leiden tot mogelijke aantasting van vogelbroedgebied, worden pas gestart na afloop van het vogelbroedseizoen (na half juli). Wanneer eerder gestart wordt, dient voorafgaande aan het broedseizoen (uiterlijk half maart), het terrein functievrij gemaakt zijn (zodat geen geschikt broedgebied meer beschikbaar is).
- Het broedseizoen is geen strikt vastgestelde periode en kan eerder aanvangen of langer doorlopen dan de hierboven genoemde periode. Dit verschilt per soort en per seizoen. Relevant is dat geen vogels (meer) broeden.
- Mochten zich soorten binnen het werkkerrein bevinden, ga pas verder met werken wanneer de dieren uit zichzelf en zonder stress de werklocatie verlaten hebben (niet opjagen).
- Zorg tijdens de werkzaamheden dat soorten niet ingesloten raken: werk zoveel mogelijk in één richting zodat soorten kunnen vluchten.

Bijlage A Wettelijk kader Wet natuurbescherming - Soortbescherming

Algemeen

De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden. De wet is in de plaats gekomen van de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is ingedeeld in hoofdstukken en kent een algemeen deel (hoofdstuk 1), delen over Natura 2000-gebieden (hoofdstuk 2), soorten (hoofdstuk 3), houtopstanden, hout en houtproducten (hoofdstuk 4), verder delen die gaan over vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen (hoofdstuk 5), financiële bepalingen (hoofdstuk 6), handhaving (hoofdstuk 7), overige bepalingen (hoofdstuk 8) en tot slot een beschrijving van het overgangsrecht (hoofdstuk 9) en een beschrijving van de wijziging van overige wetten (hoofdstuk 10). In navolgende paragrafen is een samenvattende beschrijving van de voor dit rapport relevante delen van de wet gegeven.

De Wnb kent een algemene zorgplicht. Deze houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen om schade aan soorten te voorkomen, ook voor soorten die niet beschermd zijn (art 1.11, lid 1). Dit houdt in ieder geval in dat handelen of nalaten van handelen dat schadelijk kan zijn zo veel mogelijk achterwege gelaten dient te worden (art 1.11, lid 2). Deze algemene zorgplicht geldt altijd en overal, met slechts als uitzondering handelingen die op grond van de Visserijwet worden uitgevoerd (art 1.11, lid 3).

Categorieën

De wet maakt onderscheid in drie categorieën van beschermde soorten, namelijk:

- a. Soorten Vogelrichtlijn (Wnb paragraaf 3.1)
- b. Soorten Habitatrichtlijn (Wnb paragraaf 3.2)
- c. Andere soorten (Wnb paragraaf 3.3)

Soorten Vogelrichtlijn

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn zijn in Nederland beschermd. De soorten van artikel 1 van Vogelrichtlijn zijn alle vogelsoorten die op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU voorkomen. Het deel daarvan dat van nature in Nederland voorkomt, is dus beschermd (art. 3.1 lid 1).

Soorten Habitatrichtlijn

In deze categorie vallen alle in het wild levende dieren zoals genoemd in:

- a. bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn,
- b. bijlage II bij het Verdrag van Bern of;
- c. bijlage I bij het Verdrag van Bonn; (art. 3.5 lid 1)

en (in hun natuurlijke verspreidingsgebied) planten van soorten, genoemd in:

- d. bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of;
- e. bijlage I bij het Verdrag van Bern; (art. 3.5, lid 5)

Het gaat hierbij dus om meer dan alleen de soorten van de Habitatrichtlijn (namelijk ook soorten van de conventies van Bern en Bonn). Omdat echter in de Wnb paragraaf 3.2 “soorten Habitatrichtlijn” als titel heeft, wordt dit ook hier zo gebruikt om deze groep van beschermde soorten aan te duiden.

Andere soorten

Naast de soorten waarvan de bescherming op Europees niveau verplicht is gesteld, is er ook een aantal soorten op nationaal niveau beschermd. Dit is dus een “nationale kop” op de Europese bescherming. Het gaat hierbij om soorten die zeer zeldzaam en/of bedreigd zijn, en waarvan het duurzaam voortbestaan niet is verzekerd als geen beschermingsmaatregelen worden getroffen. De soorten waar het om gaat zijn opgenomen op de bijlage bij de wet (art. 3.10, lid 1 onder a en c).

Verbodsbepalingen

Ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn verbiedt de wet het opzettelijk doden of vangen (art. 3.1 lid 1), het opzettelijk vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren (art. 3.1 lid 2), het rapen of onder zich hebben van eieren (art. 3.1 lid 3) en het opzettelijk storen van vogels (art. 3.1 lid 4). Het verbod tot opzettelijk storen geldt niet in het geval de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (art. 3.1 lid 5).

Ten aanzien van de soorten van de Habitatrichtlijn beschermde diersoorten verbiedt de wet het opzettelijk doden of

vangen (art 3.5 lid 1), het opzettelijk verstoren (art 3.5 lid 2), het opzettelijk vernielen of rapen van eieren (art 3.5 lid 3) en het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.5 lid 4). Ten aanzien van de Europees beschermde plantensoorten verbiedt de wet het opzettelijk te plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen en vernielen (art 3.5 lid 5).

Ten aanzien van de andere beschermde diersoorten geldt slechts een verbod tot het opzettelijk doden of vangen (art 3.10 lid 1 onder a) en het opzettelijk beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (art 3.10 lid 1 onder b). Ten aanzien van de andere beschermde plantensoorten geldt een verbod tot opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen (art 3.10 lid 1 onder c).

Gedragcodes, vrijstellingen en ontheffingen

Gedragcode

De in het voorgaande beschreven verbodsbepalingen zijn niet van toepassing op handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd volgens een door de minister van LNV vastgestelde gedragcode (art. 3.31 lid 1). Het moet dan gaan om handelingen die plaatsvinden in het kader van:

- en bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
- een bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.

Vrijstelling

Provinciale staten en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) kunnen vrijstelling verlenen van de verbodsbepalingen (art 3.3 lid 2-4; 3.8 lid 2-5, 3.10 lid 2). Voor zover het gaat om de hiervoor beschreven verbodsbepalingen, kan in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een ontheffing worden verleend van de verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 en 3.10, dus ten aanzien van alle beschermde soorten. Een vrijstelling mag alleen worden verleend wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Deze zijn gelijk aan de voorwaarden waaronder een ontheffing verleend kan worden (zie hier onder).

Voor welke soorten een vrijstelling geldt, verschilt per bevoegd gezag (ministerie van LNV en de afzonderlijke provincies). De lijst met vrijgestelde soorten van het ministerie is alleen van toepassing op handelingen waarvoor de minister van LNV het gevoegd gezag is. Voor handelingen waarvoor gedeputeerde staten het bevoegd gezag zijn, geldt de vrijstellingslijst van de betreffende provincie. De provincie Noord-Holland heeft in Verordening Wet natuurbescherming een algemene vrijstelling verleend voor onderstaande soorten:

Zoogdieren:

- Aardmuis
- Bosmuis
- Dwergmuis
- Dwergspitsmuis
- Egel
- Gewone bosspitsmuis
- Haas
- Huisspitsmuis
- Konijn
- Ondergrondse woelmuis
- Ree

- Rosse woelmuis
- Tweekleurige bosspitsmuis
- Veldmuis
- Vos
- Woelrat

Amfibieën:

- Bastaardkikker
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Meerkikker

Ontheffing

Voor soorten waarvoor (in de betreffende provincie) geen vrijstelling geldt, moet wanneer niet volgens een gedragcode wordt gewerkt een ontheffing worden aangevraagd wanneer er een handeling wordt uitgevoerd waardoor een verbodsbepalingen van artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wnb wordt overtreden (art 3.3 lid 1,3; 3.8 lid 1,3, 3.10 lid 2). Of deze ontheffing kan worden verleend, hangt af of voldaan wordt aan de voorwaarden. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, verschillen per categorie.

De eerste eis die wordt gesteld, is dat er geen andere bevredigende oplossing mag zijn. Dat betekent -ook in combinatie met de in artikel 1.11 beschreven zorgplicht- dat wanneer een overtreding redelijkerwijs te voorkomen is, en ontheffing niet mogelijk is. De werkzaamheden moeten dan op zodanige wijze worden uitgevoerd dat er geen

overtreding van de wet plaatsvindt. Te denken valt aan het kappen van bomen buiten het broedseizoen, of het afzetten van en het wegvangen van soorten in het werkgebied. Verder kan een ontheffing alleen worden verleend wanneer is aangetoond dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort. Daarnaast gelden er per categorie verschillende aanvullende voorwaarden.

Voor soorten van de Vogelrichtlijn kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art 3.3 lid 4):

1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
4. ter bescherming van flora of fauna;
5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten van de Habitatrichtlijn kan alleen een ontheffing worden verleend in het geval van: (art 3.8 lid 5):

1. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
4. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
5. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de andere beschermde soorten, gelden de voorwaarden die gelden voor de overige Europees beschermde soorten aangevuld met: (art 3.10 lid 2):

1. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
2. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
3. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
4. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
5. in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
6. in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
7. in het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied, of in het algemeen belang.